

สถาบันการเงินภาครัฐสำหรับประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยในประเทศไทย

ในปัจจุบันนี้ได้มีสถาบันการเงินภาครัฐเปิดให้บริการแก่ประชาชนอยู่อย่างมาก ตั้งแต่ธนาคารมุ่งหวังที่จะให้บริการแก่ประชาชนในหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการออมเงิน การให้สินเชื่อ การโอนเงิน การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งการให้บริการต่างๆ นั้นเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้ที่มีความประสงค์จะใช้บริการทางการเงิน ซึ่งสถาบันการเงินภาครัฐหลายแห่งยังมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนที่มีความสามารถทางการเงิน ยังขาดการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย อันเนื่องมาจากเรื่องของคุณภาพทางการเงิน การขาดซึ่งหลักทรัพย์ ทำให้สถาบันการเงินไม่ยอมรับภาระความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากประชาชนกลุ่มนี้ได้ แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีสถาบันการเงินภาครัฐที่ได้มีหลักในการดำเนินงานเพื่อเปิดให้บริการแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยอยู่ นั่นก็คือ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ธนาคารเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) รวมทั้งธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ได้มีนโยบายในการดำเนินงานเพื่อประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยเป็นการเฉพาะ ทำให้ประชาชนรายย่อยสามารถมีสถานที่ในการใช้บริการทางการเงินที่สามารถเข้าใช้บริการได้อย่างสะดวก และลดการเกิดปัญหาหนี้นอกระบบ ซึ่งรายละเอียดของแต่ละธนาคารที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย มีดังนี้

1. สถาบันการเงินภาครัฐเพื่อประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยของประเทศไทย

แม้ว่าสถาบันการเงินจะไม่ได้มีการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตามทางรัฐบาลได้มีการสนับสนุนให้สถาบันการเงินให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประชาชนกลุ่มนี้ เพื่อเป็นการสร้างโอกาสทางการเงินเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ และเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางระบบเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นจึงได้มีสถาบันการเงินเพียงไม่กี่แห่งเท่านั้นที่ได้มีการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนกลุ่มนี้ อย่างแท้จริง นั่นก็คือ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย และธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ซึ่งรายละเอียดของธนาคารแต่ละแห่งมีดังต่อไปนี้

1.1 ธนาคารออมสิน

1.1.1 ความทั่วไป

ธนาคารออมสินได้เริ่มดำเนินการขึ้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2456 ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงได้เห็นคุณประโยชน์จากการออมทรัพย์ เพื่อให้ประชาชนรู้จักประหยัดและมีสถานที่ในการเก็บรักษาทรัพย์สินเงินทองให้ปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย จึงได้ทรงจัดตั้งคลังออมสิน ในสังกัดกรมพระคลังมหาสมบัติ ดำเนินธุรกิจภายใต้พระราชบัญญัติคลังออมสิน พ.ศ.2456 ต่อมาในปี พ.ศ. 2472 คลังออมสินได้สังกัดกรมไปรษณีย์โทรเลข กระทรวงพาณิชย์ และคมนาคม ซึ่งมีที่ทำการอยู่ทั่วไป โดยกิจการได้เริ่มแพร่หลายและเป็นที่นิยมของประชาชนอย่างกว้างขวาง ต่อมารัฐบาลได้ยกฐานะคลังออมสินเป็นองค์การของรัฐบาล มีฐานะเป็นนิติบุคคล ดำเนินธุรกิจในรูปแบบของธนาคาร ภายใต้พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ.2489 และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารออมสินตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2490 เป็นต้นมา¹

1.1.2 แนวคิดในการดำเนินการ

ธนาคารออมสินมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ คือ การมุ่งดำเนินงานเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ประชาชน รัฐบาล (กระทรวงการคลัง) และพนักงาน โดยให้ความสำคัญกับการให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะประชาชนรายย่อยของประเทศ อีกทั้งยังส่งเสริมทั้งด้านการออมและการลงทุน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชน และเป็นฐานในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป² ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของธนาคารออมสินแล้วทำให้เห็นว่าธนาคารออมสินเป็นธนาคารหนึ่งที่มีมุ่งได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนรายย่อยให้สามารถเข้าถึงแหล่งทางการเงินในระบบได้

การดำเนินงานของธนาคารออมสินนั้นได้มีการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อประกอบธุรกรรมทางการเงิน ไม่ว่าจะเป็นการรับฝากเงินออมสิน การออกพันธบัตรออมสินและการสลากออมสิน การรับฝากเงินออมสินเพื่อสงเคราะห์ชีวิตและครอบครัว การทำการรับจ่ายและการรับโอน

¹ รายงานประจำปี 2550 ของธนาคารออมสิน, ประวัติความเป็นมาของธนาคารออมสิน. หน้า 28

² ธนาคารออมสิน, นโยบาย แนวทาง และแผนงาน / โครงการ [ออนไลน์], 22 ตุลาคม 2553. แหล่งที่มา: <http://www.gsb.or.th/about/policy.php>.

เงิน การซื้อหรือขายพันธบัตรรัฐบาลไทย การลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ตามที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี รวมทั้งการออมสินอื่นๆ³ อีกด้วย

1.1.3 กฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้สินเชื่อ

1.1.3.1 กฎหมายแม่บท

ธนาคารออมสินได้ดำเนินกิจการธนาคารภายใต้กฎหมายเฉพาะคือ พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ. 2489 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการบัญญัติการดำเนินงานของธนาคารออมสินไว้ โดยได้มีการกำหนดขอบเขตของการดำเนินธุรกิจ การกำกับควบคุม จัดการธนาคาร กำหนดหลักประกัน การสร้างความมั่นคงให้แก่ธนาคาร รวมทั้งการระบุงการถอนเงินที่ลูกค้าได้ฝากไว้กับธนาคาร และการสอบบัญชีของธนาคารออมสิน

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้วทำให้เห็นได้ว่าการจัดตั้งและการดำเนินงานของธนาคารออมสินในเรื่องของการให้สินเชื่อไม่ได้มีการกำหนดไว้เป็นหลักในมาตรา 7 แต่ธนาคารออมสินได้มีการกำหนดเรื่องของการให้สินเชื่อไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยการประกอบกิจการอันพึงเป็นงานธนาคารของธนาคารออมสิน ซึ่งทำให้เห็นได้ว่านโยบายหลักของธนาคารออมสินตั้งแต่เริ่มแรกจะมุ่งเน้นด้านการออมทรัพย์มากกว่าการทำธุรกรรมด้านอื่นๆ จึงทำให้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้มีการบัญญัติเรื่องของการให้สินเชื่อลงไปเป็นการเฉพาะ

อีกทั้งตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการให้ความสำคัญในเรื่องของการกำกับ ควบคุม และจัดการธนาคารเป็นอย่างมาก ซึ่งได้มีการระบุอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการ กรรมการ และคณะกรรมการไว้อย่างชัดเจน ทั้งในเรื่องคุณสมบัติ และอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น ส่วนในเรื่องอื่น ๆ ทางธนาคารออมสินจะมีการกำหนดถึงหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานผ่านพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง หรือระเบียบภายในของธนาคาร

1.1.3.2 ระเบียบและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้สินเชื่อ

1) การให้บริการแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย

การให้บริการทางด้านสินเชื่อแก่ประชาชนรายย่อยของธนาคารออมสินได้เป็นไปตามประกาศของธนาคารออมสิน โดยได้มีการประกาศออกมาเป็นลักษณะของสินเชื่อแต่ละประเภท ซึ่งได้มีการประกาศทั้งทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และการประกาศไว้ที่ดำเนินงาน

³ มาตรา 7 พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ.2489

ธนาคารออมสินทุกสาขาเพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงเงื่อนไข กฎเกณฑ์ของสินเชื่อแต่ละประเภท เช่น ประกาศธนาคารออมสิน เรื่อง การให้สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชน (สินเชื่อเยียววาลูกค้าฐานราก) โดยแต่ละประกาศของธนาคารจะมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้กู้ จำนวนเงินให้กู้ ระยะเวลาการกู้ หลักทรัพย์ในการค้ำประกันเงินกู้ รวมทั้งอัตราดอกเบี้ยในการเรียกเก็บของสินเชื่อแต่ละประเภท ซึ่งการประกาศจะทำให้ผู้กู้ได้ทราบถึงเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ของการกู้เพื่อจะได้ใช้ในการประกอบในการตัดสินใจการกู้ยืมเงิน ซึ่งแต่ละประกาศของธนาคารออมสินในเรื่องของสินเชื่อจะมีเนื้อหาในลักษณะเดียวกัน

2) การจัดชั้นลูกหนี้

ธนาคารออมสินได้มีระบบการจัดชั้นลูกหนี้ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ โดยทำการจัดชั้นลูกหนี้ออกเป็น 5 ประเภท คือ ลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ ลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นสงสัย ลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษหรือสินทรัพย์ควรระวังเป็นพิเศษ และลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นปกติ

3) การจัดชั้นเงินให้สินเชื่อ⁴

การจัดชั้นเงินให้สินเชื่อของธนาคารออมสิน ได้มีการแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- การจัดชั้นโดยจำแนกตามประเภทสินเชื่อ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นเงินเบิกเกินบัญชี เงินให้กู้ยืม ตัวเงิน และลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ

- การจัดชั้นโดยจำแนกตามประเภทธุรกิจและการจัดชั้น ซึ่งแบ่งออกได้เป็น สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อเพื่อบุคคล สินเชื่อธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดย่อม สินเชื่อเพื่อสังคมและชุมชน สินเชื่อเพื่อภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ

- การจัดชั้นโดยจำแนกประเภทตามการจัดชั้น ซึ่งแบ่งออกได้เป็น เงินให้สินเชื่อจัดชั้นปกติ จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน จัดชั้นสงสัย จัดชั้นสงสัยจะสูญ(เกิน 1ปี – 2 ปี และเกิน 2 ปี)

⁴ รายงานประจำปี 2551 ธนาคารออมสิน

4) สินเชื่อสำหรับประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย

อำนาจในการประกอบกิจการในการให้สินเชื่อของธนาคารออมสินเป็นไปตามพระราชบัญญัติธนาคารออมสิน พ.ศ.2489 ประกอบกับกฎกระทรวงว่าด้วยการประกอบกิจการอันพึงเป็นงานของธนาคารออมสิน ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2548 ซึ่งตามกฎกระทรวงข้อ 6 ได้ให้อำนาจให้ธนาคารออมสินประกอบกิจการให้สินเชื่ออันมีลักษณะเป็นการให้กู้ยืมเงิน หรือเป็นเจ้าของหนี้เนื่องจากได้จ่าย หรือสั่งให้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้เคຍค้ำ หรือเนื่องจากได้จ่ายเงินตามภาระผูกพันได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการธนาคารออมสิน ดังนั้นจากพระราชบัญญัติประกอบกับกฎกระทรวงทำให้ธนาคารออมสินสามารถดำเนินการในการให้สินเชื่อได้

สินเชื่อของธนาคารออมสินมีหลากหลายประเภท เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้าผู้มาใช้บริการ เช่น สินเชื่อเพื่อธุรกิจห้องแถว สินเชื่อเพื่อการศึกษา สินเชื่อคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา สินเชื่อเพื่อไปทำงานต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าธนาคารออมสินจะมีการให้บริการทางด้านสินเชื่อหลากหลายรูปแบบ และครอบคลุมทุกกลุ่มประชาชน

สำหรับสินเชื่อที่ได้เน้นให้บริการแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยนั้น ธนาคารออมสินได้มีการจัดให้มีสินเชื่อสำหรับประชาชนกลุ่มนี้อยู่หลายสินเชื่อด้วยกัน เช่น สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชน สินเชื่อसानฝันสู่อาชีพ สินเชื่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs เป็นต้น และในปัจจุบันนี้ได้มีสินเชื่อที่ได้ให้บริการแก่แม่ค้าหาบเร่ มอเตอร์ไซด์รับจ้าง และแท็กซี่ ซึ่งเป็นการให้สินเชื่อตามนโยบายประชานิยมของรัฐบาลชุดปัจจุบัน จึงทำให้เห็นว่าธนาคารออมสินมีสินเชื่อแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยที่หลากหลาย และครอบคลุมทุกกลุ่มอาชีพ ยกเว้นด้านการเกษตรที่เป็นหน้าที่หลักในการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

1.1.4 สินเชื่อเพื่อรายย่อยของธนาคารออมสิน

สินเชื่อที่ธนาคารออมสินได้ออกมาให้บริการแก่ประชาชนที่เป็นกลุ่มรายย่อยได้มีอยู่หลากหลายผลิตภัณฑ์ โดยแต่ละผลิตภัณฑ์จะมีวัตถุประสงค์ในการให้สินเชื่อแตกต่างกันออกไป โดยผู้เขียนได้ยกตัวอย่างสินเชื่อที่ได้ออกมาให้บริการแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยออกมาตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4 สินเชื่อเพื่อรายย่อยของธนาคารออมสิน

สินเชื่อ หลักเกณฑ์	สินเชื่อโทรทงเอกประสงค์	สินเชื่อสานฝันสู่ออาชีพ	สินเชื่อแบบจับพ้ลัน
วัตถุประสงค์ ของสินเชื่อ	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อประกอบการค้าหรือการลงทุน ยกเว้น ธุรกิจที่มีความเสี่ยงและไม่ก่อเกิดรายได้ - เพื่อการอุปโภคและบริโภค 	เพื่อใช้เป็นทุนหรือทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ เป็นค่าใช้จ่าย อื่นๆที่เกี่ยวข้องในการประกอบอาชีพ และเพื่อใช้ในการดำเนินงานอื่นๆ ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ	เพื่อเป็นเงินกู้ใช้ในการแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนในการดำรงชีพ อาทิ ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาลของบุคคลในครอบครัว ค่าใช้จ่ายกรณีจำเป็นเร่งด่วน ฯลฯ
คุณสมบัติผู้ขอ สินเชื่อ	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นบุคคลที่มีอาชีพและรายได้แน่นอน - มีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ และเมื่อรวมอายุผู้กู้กับระยะเวลาที่ชำระคืน ต้องไม่เกิน 65 ปี - เป็นผู้ฝากเงินประเภทใดประเภทหนึ่งของธนาคาร 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นบุคคลสัญชาติไทย อายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และเมื่อรวมระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้แล้วไม่เกิน 65 ปี - ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการสินเชื่อสานฝันสู่ออาชีพ - มีถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ประกอบการที่แน่นอนสามารถติดต่อได้ - ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว - ผ่านการฝึกอบรมในการประกอบอาชีพ จนสามารถเป็นผู้ประกอบการอาชีพนั้นๆได้ - มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพมาก่อน และต้องการเปลี่ยนอาชีพหรือประกอบอาชีพเสริม 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นบุคคลสัญชาติไทย อายุ 20 ปีบริบูรณ์ และ ไม่เกิน 65 ปี - เป็นประชาชนทั่วไปที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ในการใช้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อน - มีรายได้และมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้คืนธนาคารได้ หรือเป็นผู้กู้ที่มีประวัติการชำระหนี้กับสถาบันการเงินดี - ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว - มีถิ่นที่อยู่หรือสถานที่ประกอบการที่สามารถติดต่อได้
จำนวนเงินให้ สินเชื่อ	รายละเอียดไม่เกิน 2,000,000 บาท	ให้กู้ได้ตามประเภทอาชีพแต่ไม่เกิน รายละเอียด 50,000 บาท	ให้กู้ได้ตามความจำเป็นไม่เกินรายละเอียด 10,000 บาท
อัตราดอกเบี้ย	เป็นไปตามที่ธนาคารกำหนด	ร้อยละ 1 ต่อเดือน (คงที่)	ร้อยละ 1 ต่อเดือน (แบบคงที่)
หลักประกัน เงินกู้	เป็นที่ดินและอาคารที่เป็นที่อยู่อาศัยของตนเองหรือบุคคลอื่น ซึ่งตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนที่มีความเจริญ มีไฟฟ้า สาธารณูปโภคอื่น ๆ ตามความจำเป็น และมีทางสาธารณประโยชน์ซึ่ง รอดยนต์ผ่านเข้าออกได้สะดวก	<ul style="list-style-type: none"> - บุคคลค้ำประกัน ตามที่ธนาคารกำหนด - หลักทรัพย์อื่น เช่น สมุดเงินฝากออมสินทุกประเภท หรือสลากออมสินพิเศษ ที่ดินหรือที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง หลักประกันตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน 	<ul style="list-style-type: none"> - ลูกค้ำที่มีประวัติการชำระหนี้ดี ไม่ต้องใช้หลักประกันเงินกู้ - กรณีเป็นลูกค้ำทั่วไป ใช้หลักประกันดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - บุคคลค้ำประกัน , หลักทรัพย์อื่นตามปกติของธนาคาร
การชำระ	ชำระเป็นรายเดือน	ชำระเป็นงวดรายเดือน	ชำระเป็นงวดราย
ระยะเวลาการ ชำระเงินกู้	ไม่เกิน 20 ปี นับตั้งแต่เดือนที่ต้องชำระเงินกู้ และดอกเบี้ยงวดแรกตามที่กำหนดในสัญญา	-ชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ยเป็นงวดรายเดือน ไม่เกิน 5 ปี	ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเป็นงวดรายเดือน ไม่เกิน 6 เดือน

ที่มา : ธนาคารออมสิน จาก <http://www.gsb.or.th/products/personal/loan/index.php>

1.2 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

1.2.1 ความทั่วไป

เมื่อปี พ.ศ. 2490 รัฐบาลได้ตั้งธนาคารเพื่อการสหกรณ์ขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนอำนวยความสะดวกแก่สหกรณ์ทั้งหลายที่มีอยู่ในประเทศไทย ขณะนั้นธนาคารเพื่อการสหกรณ์ดำเนินงานให้กู้เงินแก่สหกรณ์มาจนถึง พ.ศ. 2509 รัฐบาลจึงได้พิจารณาจัดตั้งธนาคารขึ้นใหม่เพื่อทำหน้าที่แทนธนาคารเพื่อการสหกรณ์ โดยมีเหตุผล คือ ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ไม่มีอำนาจในการให้เงินกู้แก่เกษตรกรที่ไม่ใช่สมาชิกสหกรณ์ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ไม่ได้ทำหน้าที่ในการพิจารณาค่าขอกู้ ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ไม่ได้ทำหน้าที่ให้สินเชื่อแบบกำกับแนะนำ และยังไม่มีความหน่วยงานใดทำหน้าที่นี้ได้ การดำเนินงานและองค์การของธนาคารเพื่อการสหกรณ์ยังไม่ได้รับการรับรองจากต่างประเทศจึงเป็นเหตุให้กำลังเงินธนาคารไม่เพียงพอ ด้วยเหตุผลดังกล่าวรัฐบาลจึงได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2509 โดยให้เป็นสถาบันระดับประเทศ มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงการคลัง ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกรอย่างกว้างขวาง ทั้งในด้านเกษตรกรโดยตรงและสถาบันเกษตรกร⁵

1.2.2 แนวคิดในการดำเนินการของธนาคาร

เนื่องจากพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ.2509 ได้กำหนดการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ไว้ดังนี้ คือ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตรสำหรับการประกอบอาชีพทางการเกษตร การส่งเสริมหรือสนับสนุนการประกอบอาชีพเกษตรกรรวม การดำเนินงานเป็นสถาบันการเงินเพื่อพัฒนาชนบท รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์⁶ และกิจการที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะต้องกระทำให้อยู่ภายใต้ขอบเขตวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ การให้กู้เงินตามการดำเนินงานของธนาคาร การเรียกเก็บดอกเบี้ยค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับการให้กู้เงินหรือค้ำประกันเงินกู้ การให้สินเชื่อและการบริการทางด้าน

⁵ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, ประวัติการก่อตั้ง [ออนไลน์], 15 มกราคม 2554. แหล่งที่มา: <http://www.baac.or.th/content-about.php>.

⁶ มาตรา 9 พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509

การเงินในรูปแบบอื่น ๆ ที่เป็นไปตามประเพณีปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์⁷ ดังนั้นจากที่ได้กล่าวมาแล้วทำให้เห็นได้ว่า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสามารถดำเนินการให้บริการทางการเงินได้ไม่แตกต่างจากธนาคารพาณิชย์ คือ การให้สินเชื่อ การรับฝากเงิน และการบริการทางการเงินอื่น ๆ แต่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จะมีความแตกต่างจากธนาคารพาณิชย์ คือ จะมุ่งให้บริการทางการเงินแก่ภาคเกษตร ทั้งเกษตรกร ชาวนา ชาวสวน ชาวประมง เป็นต้น ซึ่งโดยปกติแล้วธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะไม่เน้นการให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป แต่หากมีผู้ต้องการขอสินเชื่อที่ไม่ใช่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรประสงค์จะขอสินเชื่อจากธนาคาร สามารถดำเนินการขอสินเชื่อได้โดยต้องทำการฝากเงินไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรก่อน⁸ เพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยง อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นหลักประกันแก่ธนาคารในการค้ำประกันเงินกู้ได้อีกด้วย

1.2.3 กฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้สินเชื่อ

1.2.3.1 กฎหมายแม่บท

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 ที่ได้วางแนวทางในการดำเนินกิจการของธนาคารไว้ คือ ให้เป็นธนาคารที่มุ่งให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่กลุ่มเกษตรกร รวมทั้งการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนกลุ่มนี้ ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาเงินทุนในการประกอบอาชีพ การให้กู้ยืม การให้หลักประกัน การรับฝากเงิน ซึ่งเป็นธนาคารที่ให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มเกษตรกรเป็นการเฉพาะ

โดยคำว่าเกษตรกร ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 ได้ให้นิยามไว้ว่า ผู้ประกอบอาชีพในการทำนา การทำไร่ การทำสวน การเลี้ยงสัตว์ การประมง การเลี้ยงไหมและสาวไหม การทำนาเกลือ การปลูกกล้วยไม้และไม้ดอก การปลูกไม้สน การปลูกสวนป่า การเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยงครั่น การเพาะเห็ดหรืออาชีพเกษตรกรอื่น ซึ่งถือได้ว่าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้มีแนวนโยบายในการให้บริการทางการเงินแก่กลุ่มเกษตรกรทุกกลุ่ม ทุกอาชีพ

⁷ มาตรา 9 พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509

⁸ วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, บทบาทของธกส.กับการดำเนินงานสินเชื่อเพื่อการเกษตร (เอกสารของโครงการวิจัยเรื่องสินเชื่อชนบทของประเทศไทย, 2531), หน้า 29.

1.2.3.2 ระเบียบและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้สินเชื่อ

1) การให้บริการแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้มีการดำเนินการเพื่อประชาชนรายย่อยที่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นการเฉพาะ⁹ เนื่องจากประชาชนกลุ่มนี้ได้ประกอบอาชีพการเกษตร และต้องมีการพิจารณาสินเชื่อเป็นการเฉพาะ ประกอบกับความเสี่ยงของการดำเนินการด้านสินเชื่อของธนาคารจะแตกต่างจากธนาคารทั่วไปที่ไม่ได้ดำเนินการเกี่ยวกับผู้ประกอบการ เนื่องจากความเสี่ยงของเงินให้สินเชื่อของธนาคารอาจขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมมากมาย ไม่ว่าจะเป็นสภาพอากาศที่อาจส่งผลให้ผลผลิตของเกษตรกรเสียหาย หรือราคาพืชผลการเกษตรที่อาจส่งผลกระทบต่อการชำระหนี้ของเกษตรกรได้ ดังนั้นการที่มีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเข้ามาให้บริการในการดูแลเกษตรกรเป็นเฉพาะถือว่าเป็นเรื่องดี และทำให้ผู้เป็นเกษตรกร ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนที่มีรายได้น้อยอยู่แล้ว ได้มีที่พึ่งพาทางด้านการเงินในการนำไปประกอบอาชีพอีกด้วย

2) การจัดชั้นลูกหนี้

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้มีการจัดชั้นลูกหนี้จำแนกออกตามอายุหนี้ค้างรายบัญชี¹⁰ แยกออกได้ดังนี้

1) ลูกหนี้ที่สัญญาครบกำหนดชำระเป็นรายเดือนแบ่งออกเป็น 6 ระดับตามคุณภาพของลูกหนี้ ดังนี้

- สินทรัพย์จัดชั้นปกติ หมายถึง ลูกหนี้ปกติที่ยังไม่ครบกำหนดชำระ

- สินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินไม่เกิน 3 เดือนนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

- สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินไม่เกิน 6 เดือนนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

⁹ พระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ.2509

¹⁰ รายงานประจำปี2552 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, หน้า 11

- สิ้นทรัพย์จัดชั้นสงสัย หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินไม่เกิน 12 เดือนนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

- สิ้นทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินเกิน 12 เดือนนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ และลูกหนี้ดำเนินคดี

- สิ้นทรัพย์จัดชั้นสูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่มีความสามารถชำระหนี้ได้สิ้นเชิง ให้ตัดออกจากบัญชี

2) ลูกหนี้ที่สัญญาครบกำหนดชำระเป็นรายปีแบ่งออกเป็น 6 ระดับ ตามคุณภาพของลูกหนี้ ดังนี้

- สิ้นทรัพย์จัดชั้นปกติ หมายถึง ลูกหนี้ปกติที่ยังไม่ครบกำหนดชำระ

- สิ้นทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินไม่เกิน 3 เดือนนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

- สิ้นทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินไม่เกิน 1 ปีนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

- สิ้นทรัพย์จัดชั้นสงสัย หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินไม่เกิน 2 ปีนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

- สิ้นทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินเกินกว่า 2 ปีขึ้นไปนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ และลูกหนี้ดำเนินคดี

- สิ้นทรัพย์จัดชั้นสูญ หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่มีความสามารถชำระหนี้ได้สิ้นเชิง ให้ตัดออกจากบัญชี

ซึ่งการจัดชั้นลูกหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ดำเนินการเป็นไปตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย

3) การจัดชั้นเงินให้สินเชื่อ

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้มีการจัดชั้นเงินให้สินเชื่อออกเป็น 2 ประเภท¹¹ คือ

- แยกตามประเภทเงินให้สินเชื่อ คือ เกษตรกร สถาบัน และโครงการนโยบายรัฐ ลูกหนี้เงินกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น และ

- แยกตามการจัดชั้นลูกหนี้ คือ สินทรัพย์จัดชั้นปกติ สินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย และสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ

4) สินเชื่อสำหรับประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้มีสินเชื่อที่ได้ให้บริการแก่ประชาชนที่หลากหลาย ซึ่งสินเชื่อที่เหมาะสมแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยนั้นทางธนาคารได้มีการจัดให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการทางด้านสินเชื่อได้อย่างง่ายขึ้นและเสริมสร้างโอกาสในการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน เช่น สินเชื่อ 108 อาชีพ ที่ได้มุ่งสำหรับผู้ประกอบการอาชีพที่ไม่ได้อยู่ในภาคการเกษตร เพื่อสร้างรายได้และความมั่นคงในอาชีพ ถือว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถมาใช้บริการกับธนาคารได้ หรือสินเชื่อตลาดพอเพียง เป็นสินเชื่อขนาดย่อมมุ่งตอบสนองความต้องการของพ่อค้าแม่ค้าที่ค้าขายในตลาดชุมชน สำหรับเป็นค่าลงทุนและค่าใช้จ่ายหมุนเวียน ในกิจการของตนเอง โดยเชื่อมโยงกับการออมเงิน การจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยมีการประสานความร่วมมือกับผู้บริหารตลาด ในการเสริมสร้างวินัยทางการเงิน หรือสินเชื่อเพื่อธุรกิจเกษตรไทย เป็นบริการสินเชื่อที่มุ่งเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ให้กับธุรกิจกลางน้ำ และปลายน้ำ และกิจการขนส่งที่เกี่ยวข้องกับพืชเศรษฐกิจหลักของไทย เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและค่าลงทุนในการประกอบกิจการแก่ผู้ประกอบการ

อีกทั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้มีการเข้าร่วมโครงการใหม่ ๆ กับทางภาครัฐมากมาย ไม่ว่าจะเป็นโครงการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ หรือโครงการล่าสุดตามนโยบายประชานิยม คือโครงการสินเชื่อเข้มแข็ง ซึ่งล้วนแต่เป็นโครงการเพื่อประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยทั้งสิ้น

¹¹ รายงานประจำปี 2552 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, หน้า

1.2.4 สินเชื่อเพื่อรายย่อยของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

การเกษตร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้มีผลิตภัณฑ์สินเชื่อออกมาให้บริการแก่ประชาชนผู้เป็นเกษตรกรและประชาชนทั่วไปหลากหลายผลิตภัณฑ์ ซึ่งแต่ละสินเชื่อนั้นมีวัตถุประสงค์ในการให้ที่แตกต่างกัน โดยผู้เขียนได้ทำการนำสินเชื่อแต่ละประเภทมาทำการเปรียบเทียบตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 5 สินเชื่อเพื่อรายย่อยของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

สินเชื่อ	สินเชื่อ108 อาชีพ	สินเชื่อสานฝันแรงงานคืนถิ่น	สินเชื่อเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
วัตถุประสงค์ของสินเชื่อ	เพื่อเสริมสภาพคล่องในการลงทุนประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรของเกษตรกรและผู้ประกอบการทั่วไป	เพื่อประกอบอาชีพอิสระและอาชีพเดิมของครอบครัว เพื่อการทำธุรกิจแฟรนไชส์ เพื่อการผลิตตามสัญญาจ้างทำของ เพื่อประกอบอาชีพการเกษตร	เพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ เพื่อสร้างรากฐานชีวิตที่ดีอย่างมั่นคง
คุณสมบัติผู้ขอสินเชื่อ	1.เป็นบุคคลสัญชาติไทย อายุ 20 ปีขึ้นไป 2. มีความรู้ความสามารถหรือมีประสบการณ์เพียงพอที่จะดำเนินกิจการที่ขอกู้ 3.มีถิ่นที่อยู่และสถานที่ประกอบอาชีพที่แน่นอนติดต่อได้ 4.เป็นผู้ประกอบกิจการส่วนตัว ผู้มีอาชีพรับจ้างทำงานประจำ.	1.เป็นผู้ประกันตนกับสำนักงานประกันสังคมที่ถูกเลิกจ้างหรือออกจากงานตั้งแต่วันที่ 1 พ.ย. 2551 หรือ เป็นบัณฑิตจบใหม่ที่ลงทะเบียน เข้าร่วมโครงการกับสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาหรือ 2. เป็นบุตรเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. เดิม หรือผู้ว่างงานทั่วไป ทั้งนี้ผู้กู้ต้องมีคุณสมบัติดังนี้ - เป็นบุคคลสัญชาติไทย อายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพ หรือมีประสบการณ์ทำงานในกิจการที่ขอกู้เพียงพอที่จะเป็นผู้ประกอบการได้	-เป็นข้าราชการ พนักงาน บุคลากรหรือลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่ปฏิบัติงานในท้องที่ของสาขาที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าไม่น้อยกว่า 6 เดือน -มีสัญญาจ้างหรือวาระการปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 1 ปี ยินยอมให้หน่วยงานต้นสังกัดจ่ายเงินเดือน ค่าจ้าง เงินโบนัสเงินตอบแทนพิเศษ เงินชดเชย (ถ้ามี) ผ่านธนาคารเพื่อหักชำระหนี้ทุกเดือน
จำนวนเงิน	วงเงินกู้ต่อรายไม่เกิน 300,000 บาท	เฉลี่ย 50,000 บาทต่อราย	ตามวัตถุประสงค์และความสามารถในการชำระหนี้
อัตราดอกเบี้ย	อัตราดอกเบี้ย MRR หรือ 6.75% ต่อปี	ไม่เกิน 7.25%	ตามประกาศของธนาคาร
หลักประกันเงินกู้	ที่ดินหรือที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง -เงินฝากที่มีอยู่กับ ธ.ก.ส. -หลักทรัพย์รัฐบาลไทยหรือตราสารทางการเงินที่ออกโดย ธ.ก.ส. -ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานองค์กรของรัฐตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป หรือพนักงานองค์กรเอกชนที่มีอายุงาน 3 ปีขึ้นไป หรือลูกค้าประจำสาขาหรือบุคคลที่ ธ.ก.ส.เห็นชอบ รับผิดชอบลูกหนี้ร่วมกันหรือค้ำประกัน	-ให้ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือพนักงานองค์กรของรัฐตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป หรือเทียบเท่า หรือ พนักงานองค์กรเอกชนที่ทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือลูกค้าเงินกู้ ธ.ก.ส. จำนวน 2 คนขึ้นไปเป็นผู้ค้ำประกัน หรือ ให้ลูกค้าที่เข้าร่วมโครงการเดียวกันนี้ จำนวน 5 คนขึ้นไป เป็นผู้รับผิดชอบลูกหนี้ร่วม หรือ ใช้เงินฝากสลากออมทรัพย์ หรือพันธบัตรรัฐบาลเป็นประกัน จำนวนอสังหาริมทรัพย์	-ใช้เงินฝาก ธ.ก.ส. เป็นหลักประกัน -จำนวนอสังหาริมทรัพย์เป็นหลักประกัน -ลูกค้าในกลุ่มเดียวกันรับรองรับผิดชอบลูกหนี้ร่วม -มีลูกค้าหรือบุคคลอื่นที่ ธ.ก.ส. เห็นชอบ ให้เป็นผู้ค้ำประกัน
การชำระ	-เงินกู้เป็นค่าใช้จ่าย ส่งชำระภายใน 12 เดือน พิเศษไม่เกิน 18 เดือน -เงินกู้เป็นค่าลงทุน ส่งชำระภายใน 15 ปี พิเศษไม่เกิน 20 ปี	เป็นงวดเดือน หรืองวดปี ตามที่มาแห่งรายได้	-เงินกู้เป็นค่าใช้จ่าย ชำระเสร็จสิ้นไม่เกิน 12 เดือน พิเศษไม่เกิน 18 เดือน -เงินกู้เป็นค่าลงทุน ชำระเสร็จสิ้นไม่เกิน 15 ปี พิเศษไม่เกิน 20 ปี
ระยะเวลาการชำระเงินกู้	12 เดือน - 20 ปี	12 เดือน - 15 ปี	12 เดือน - 20 ปี

1.3 ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย

1.3.1 ความทั่วไป

ในปี พ.ศ.2507 คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบโครงการเงินกู้เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมตามที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเสนอ และได้มีการจัดตั้งสำนักงานเงินกู้เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมขึ้นเป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อทำหน้าที่ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม และในเวลาต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม (สธอ.) แต่เนื่องจาก สธอ. มีฐานะเป็นหน่วยงานราชการในการดำเนินงานจึงมีข้อจำกัดในเรื่องแหล่งเงินทุนที่จะใช้ต้องอาศัยจากงบประมาณแผ่นดินเพียงแหล่งเดียว การอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน จากนั้นในปี พ.ศ. 2545 ได้มีพระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ.2545 จึงได้ปรับสถานะเป็น ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว. หรือ SME BANK) ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังและกระทรวงอุตสาหกรรมเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2545 โดยมีวัตถุประสงค์ “เพื่อประกอบธุรกิจอันเป็นการพัฒนา ส่งเสริม ช่วยเหลือ และสนับสนุนการจัดตั้ง การดำเนินงาน การขยาย หรือการปรับปรุงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการให้สินเชื่อค้ำประกันร่วมลงทุน ให้คำปรึกษาแนะนำหรือให้บริการที่จำเป็นอื่นตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้”¹²

1.3.2 แนวคิดในการดำเนินการ

ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการเพื่อประกอบธุรกิจอันเป็นการพัฒนา ส่งเสริม ช่วยเหลือ และสนับสนุนการจัดตั้ง การดำเนินงาน การขยาย หรือการปรับปรุงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการให้สินเชื่อค้ำประกันร่วมลงทุนให้คำปรึกษาแนะนำหรือให้บริการตามที่จำเป็น¹³ และธนาคารมีอำนาจที่จะกระทำกิจการภายในขอบวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ดังนี้ ให้กู้ยืมหรือ

¹² ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย, ความเป็นมา [ออนไลน์], 10 มกราคม 2554. แหล่งที่มา: http://www.smebank.co.th/bank_history.php.

¹³ มาตรา 11 พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545

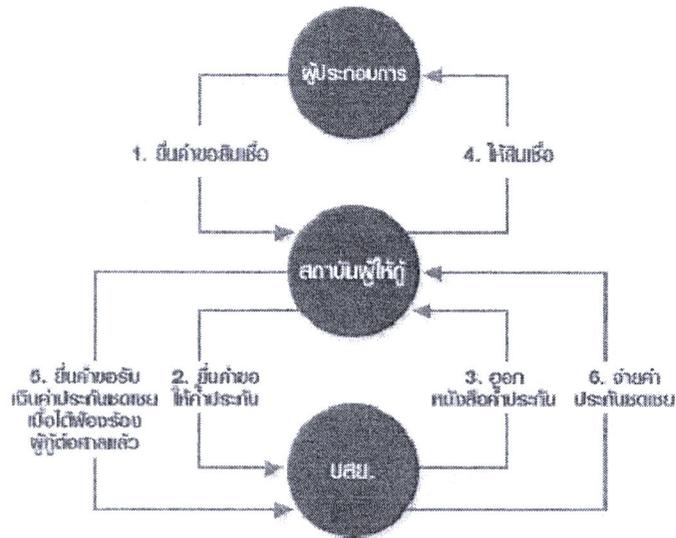
ร่วมกู้ยืมเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีหรือไม่มีหลักประกันก็ได้ ร่วมลงทุนในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หาเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานของธนาคาร คำประกันหนี้ให้สินเชื่อหรือบริการทางการเงินในรูปแบบอื่นที่เป็นประเพณีปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม¹⁴

จากวัตถุประสงค์การดำเนินงานของธนาคารนั้น ทำให้เห็นได้ว่าธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย เป็นธนาคารที่ดำเนินการเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดังนั้น การให้บริการแก่ประชาชนโดยทั่วไปจึงไม่มุ่งเน้น เพราะเป็นธนาคารที่มุ่งให้บริการทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นหลัก ทำให้ผลิตภัณฑ์และบริการของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนี้จะมุ่งให้ไปทางการให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้ผู้ประกอบการมีแหล่งเงินทุนในการนำไปประกอบธุรกิจของตน เช่น สินเชื่อเพื่อการนำเข้าหรือส่งออก สินเชื่อโครงการOTOP สินเชื่อธุรกิจแฟรนไชส์ Franchise เป็นต้น

การดำเนินงานของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยจะร่วมมือกับบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม(บสย.) ซึ่งได้ช่วยเหลือให้อุตสาหกรรมขนาดย่อมได้รับสินเชื่อจากสถาบันการเงินจำนวนมากขึ้น เพิ่มความมั่นใจในการให้สินเชื่อแก่ภาคอุตสาหกรรมขนาดย่อมแก่สถาบันการเงิน เร่งการกระจายสินเชื่อไปยังภาคอุตสาหกรรมขนาดย่อมทั่วประเทศได้เร็วขึ้น และช่วยให้การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมขนาดย่อมบรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยบสย.จะทำหน้าที่ในการค้ำประกันให้แก่อุตสาหกรรมรายย่อยในการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน

ขั้นตอนในการขอสินเชื่อจากบสย. ทำได้โดยผู้ประกอบการยื่นคำขอสินเชื่อต่อธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย จากนั้นธนาคารจะทำการยื่นคำขอให้บสย.ทำการค้ำประกันหนี้เงินกู้ โดยการออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ธนาคารเพื่อให้ทำการอนุมัติสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบการ หลังจากนั้นหากเกิดการผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ทางธนาคาร จะทำการยื่นคำขอรับเงินค่าประกันชดเชยจากการฟ้องร้องผู้กู้ต่อศาลแล้วเพื่อให้บสย.จ่ายค่าประกันชดเชยมาให้แก่ธนาคาร ซึ่งรายละเอียดที่กล่าวจะเป็นไปตามแผนภาพดังต่อไปนี้

¹⁴ มาตรา 12 พระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545

1.3.3 กฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้สินเชื่อ

1.3.3.1 กฎหมายแม่บท

ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินกิจการตามแนวทางของพระราชบัญญัติธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้วางแนวทางการดำเนินงานของธนาคารไว้ให้เป็นธนาคารที่มุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิสาหกิจแก่ผู้ประกอบการรายย่อยทั้งขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเกณฑ์การดูขนาดของวิสาหกิจนั้น เทียบได้จากตารางดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงลักษณะกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SME (Small and Medium Enterprise)

ประเภทกิจการ	วิสาหกิจขนาดย่อม		วิสาหกิจขนาดกลาง	
	จำนวนการจ้างงาน	มูลค่าสินทรัพย์ถาวร	จำนวนการจ้างงาน	มูลค่าสินทรัพย์ถาวร
1. การผลิตสินค้า	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้าน	เกินกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 200 คน	เกินกว่า 50 ล้าน แต่ไม่เกิน 200 ล้าน
2. การให้บริการ	ไม่เกิน 50 คน	ไม่เกิน 50 ล้าน	เกินกว่า 50 คน แต่ไม่เกิน 200 คน	เกินกว่า 50 ล้าน แต่ไม่เกิน 200 ล้าน
3. การค้าส่ง	ไม่เกิน 25 คน	ไม่เกิน 50 ล้าน	เกินกว่า 25 คน แต่ไม่เกิน 50 คน	เกินกว่า 50 ล้าน แต่ไม่เกิน 100 ล้าน
4. การค้าปลีก	ไม่เกิน 15 คน	ไม่เกิน 30 ล้าน	เกินกว่า 15 คน แต่ไม่เกิน 30 คน	เกินกว่า 30 ล้าน แต่ไม่เกิน 60 ล้าน

ที่มา : ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย. <http://www.smebank.co.th/whoissme.php>.

1.3.3.2 ระเบียบและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้สินเชื่อ

1) การให้บริการแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย

การให้บริการทางด้านสินเชื่อแก่ผู้ประกอบการรายย่อยของธนาคารได้เป็นไปตามประกาศของธนาคารซึ่งได้มีการกำหนดประเภทของสินเชื่อ รวมทั้งคุณสมบัติ และเงื่อนไขของสินเชื่อประเภทต่างๆ ไว้ ทำให้ลูกค้าผู้ที่ต้องการมาขอสินเชื่อจากธนาคารสามารถดูเงื่อนไขของสินเชื่อเพื่อประกอบการพิจารณาก่อนมาทำธุรกรรมได้

2) การจัดชั้นลูกหนี้

ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการจัดชั้นลูกหนี้ออกเป็น 5 ประเภท คือ ลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ ลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นสงสัย ลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษหรือสินทรัพย์จัดชั้นควรระวังเป็นพิเศษ และลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นปกติ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามกรอบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

3) การจัดชั้นเงินให้สินเชื่อ

การจัดชั้นเงินให้สินเชื่อของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ได้มีการจำแนกเงินให้สินเชื่อออกเป็นประเภท¹⁵ ดังนี้

- จำแนกตามประเภทสินเชื่อ โดยแบ่งออกเป็น เงินให้สินเชื่อลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ และลูกหนี้สวัสดิการ
- จำแนกตามระยะเวลาที่เหลือของสัญญาการให้สินเชื่อ แบ่งออกเป็น ไม่เกิน 1 ปีและเกิน 1 ปี
- จำแนกตามประเภทการจัดชั้น แบ่งออกเป็นจัดชั้นปกติ จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน จัดชั้นสงสัย จัดชั้นสงสัยจะสูญ

¹⁵ รายงานประจำปี 2552 ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

4) สินเชื่อสำหรับประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย

ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยได้มีการจัดสินเชื่อเพื่อผู้ประกอบการรายย่อยอยู่หลายสินเชื่อ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า เช่น สินเชื่อรายย่อย สินเชื่อครัวไทยสู่โลก สินเชื่อธุรกิจแฟรนไชส์ (Franchise) สินเชื่อ SME POWER เพื่อธุรกิจท่องเที่ยว สินเชื่อเพื่อการส่งออกและนำเข้า เป็นต้น ซึ่งสินเชื่อแต่ละตัวจะเป็นสินเชื่อที่ออกมาเพื่อผู้ประกอบการธุรกิจเป็นการเฉพาะ และครอบคลุมในหลากหลายอาชีพ และธนาคารได้มีการเข้าร่วมโครงการกับทางภาครัฐเพื่อช่วยเหลือประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย เช่นเดียวกันไม่ว่าจะเป็นโครงการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ และโครงการสินเชื่อเข้มแข็ง เพื่อเปิดโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อของประชาชนให้มีความหลากหลายมากขึ้น

1.3.4 **สินเชื่อเพื่อรายย่อยของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย**

ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยได้มีผลิตภัณฑ์ด้านสินเชื่อให้ผู้ประกอบการที่เป็นรายย่อย ซึ่งผู้เขียนได้ทำการเปรียบเทียบสินเชื่อออกมา 3 ประเภท ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 7 สินเชื่อเพื่อรายย่อยของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย

หลักเกณฑ์	สินเชื่อรายย่อย(ทั่วไป)	สินเชื่อสู้อาชีพไทยเข้มแข็ง	สินเชื่อโครงการช่วยเหลือด้านการเงินแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว
วัตถุประสงค์ของสินเชื่อ	เพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประกอบการ SMEs รวมทั้งผู้ที่ถูกเลิกจ้าง ประชาชนทั่วไป และผู้ประกอบการใหม่	-เพื่อซื้อมอเตอร์ไซด์รับจ้าง -เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนสำหรับหาบเร่แผงลอย เพื่อขยาย ปรับปรุง หรือเปิดร้านใหม่ ในจุดผ่อนผันที่ถูกต้องตามกฎหมาย	เพื่อช่วยเหลือด้านการเงินแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ และปัญหาภายในประเทศ
คุณสมบัติผู้ขอสินเชื่อ	-กรณีนิติบุคคล ต้องที่มีบุคคลสัญชาติไทยถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด -กรณีบุคคลธรรมดา ที่มีสัญชาติไทย มีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และไม่เกิน 65 ปี เมื่อรวมกับระยะเวลาการกู้ -มีเงินลงทุนเป็นของตนเองในกิจการส่วนหนึ่ง โดยให้ผู้มีอำนาจอนุมัติพิจารณาตามความเหมาะสมเกี่ยวกับมูลค่าเงินลงทุนในกิจการ	• บุคคลธรรมดาสัญชาติไทย (อายุผู้กู้รวมกับระยะเวลากู้ไม่เกิน 65 ปี) • เป็นผู้ได้รับสิทธิตรงจากหน่วยงานราชการ • ไม่เป็น NPL	-บุคคลธรรมดา หรือ นิติบุคคลไทยที่มีบุคคลสัญชาติไทยถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 -มิใบอนุญาตประกอบกิจการจากหน่วยงานรัฐ เป็นกิจการยังเปิดดำเนินการอยู่จริงในปัจจุบัน -ไม่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์ ล้มละลาย หรือถูกดำเนินคดี ยกเว้นคดีสุภาพ -ผ่านการรับรองจากสมาคมโรงแรมไทย สมาคมภัตตาคารไทย สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว หรือสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นผู้ประกอบประกอบธุรกิจท่องเที่ยว หรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยว
จำนวนเงิน	ตั้งแต่ 50,000 บาท ไม่เกิน 500,000 บาท	30,000 – 100,000 บาท ต่อราย	50,000 บาท - 5,000,000 บาท
อัตราดอกเบี้ย	บุคคลธรรมดา/นิติบุคคลทั่วไป อัตราดอกเบี้ยร้อยละ MLR+1 ต่อปี	12% ต่อปี (ลดต้นลดดอก)	-ปีที่ 1-2 อัตราดอกเบี้ยร้อยละ MLR ลบ 3 ต่อปี ปีที่ 3 เป็นต้นไป อัตราดอกเบี้ย MLR
หลักประกันเงินกู้	-ค้ำประกันโดยบุคคลธรรมดา สูงสุดไม่เกิน 500,000 บาท ชำรชากร หรือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือ พนักงานบริษัทเอกชน หรือ ผู้ประกอบ อาชีพอิสระ ที่มีรายได้และมีความสามารถชำระหนี้ตามภาระการค้ำประกันได้ ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ต้องบรรลุนิติภาวะแล้ว อายุค้ำประกันรวมระยะเวลาการกู้ต้องไม่เกิน 60 ปี	บุคคลค้ำประกัน 1 คน (ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ที่มีรายได้ไประจํารวมเฉลี่ยต่อเดือนไม่น้อยกว่า 10% ของวงเงินกู้)	-ที่ดินที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง/สิ่งปลูกสร้าง/อาคารชุด/ห้องชุด/เครื่องจักร/อุปกรณ์ การรับโอนสิทธิการเช่าในอสังหาริมทรัพย์ของที่ราชพัสดุ กรมธนารักษ์ -บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลค้ำประกัน -การค้ำประกันไขว้ (Cross Guarantee) ระหว่างผู้กู้
ระยะเวลา	ระยะเวลาไม่เกิน 7 ปี	สูงสุดไม่เกิน 5 ปี	ไม่เกิน 5 ปี

ที่มา : ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย จาก <http://www.smebank.co.th/service.php>

1.4 ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

1.4.1 ความทั่วไป

แนวคิดในการจัดตั้งธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยได้เริ่มขึ้นจากความต้องการของชาวมุสลิมโดยเฉพาะในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นชาวมุสลิมที่ดำเนินชีวิตตามหลักกฏอิสลาม โดยในปี พ.ศ. 2541 รัฐบาลจึงผลักดันให้ธนาคารอิสลามเกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการสำหรับชาวไทยมุสลิมให้มีช่องทาง

ทางการเงินที่ถูกต้องตามหลักการอิสลาม แต่ด้วยความตั้งใจของรัฐบาลที่จะให้ธนาคารอิสลามถูกจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการและเป็นเอกเทศและถูกต้องตามกฎหมายจึงได้มอบหมายให้กระทรวงการคลัง จัดเตรียมพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย นำเสนอสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาผ่านออกมาเป็นกฎหมายและสำเร็จในเดือนตุลาคมพ.ศ. 2545 ดังนั้น ธนาคารอิสลาม จึงได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ด้วยทุนจดทะเบียน 1,000 ล้านบาท เริ่มเปิดดำเนินการครั้งแรกเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2546¹⁶

1.4.2 แนวคิดในการดำเนินการ

แนวทางในการดำเนินงานของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานคล้ายคลึงกับธนาคารออมสิน โดยตามพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ว่า ธนาคารมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเพื่อประกอบธุรกิจทางการเงินที่ไม่ผูกพันกับดอกเบี้ยและประกอบกิจการอื่น เช่น รับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ รับฝากเงินเพื่อการลงทุน ทำธุรกิจเงินตราต่างประเทศของธนาคาร จัดการบัญชีชะกาต เป็นต้น¹⁷ ซึ่งธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จะต้องดำเนินการทางด้านธนาคารให้เป็นไปตามหลักการของศาสนาอิสลามอีกด้วย เพื่อให้ธนาคารแห่งนี้เป็นธนาคารเพื่อชาวมุสลิมเป็นการเฉพาะ

1.4.3 กฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้สินเชื่อ

1.4.3.1 กฎหมายแม่บท

ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการตามแนวทางของพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดการดำเนินงานของธนาคารไว้เช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป แต่จะมีหลักเกณฑ์ทางหลักของศาสนาอิสลามเพิ่มเข้ามาให้บางส่วน เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการดำเนินงานและกลุ่มลูกค้าของธนาคาร

¹⁶ ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย, ประวัติธนาคาร [ออนไลน์], 6 มกราคม 2554. แหล่งที่มา: http://www.ibank.co.th/2010/th/about/about_detail.aspx?ID=1.

¹⁷ มาตรา 12 พระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545

1.4.3.2 ระเบียบและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการให้สินเชื่อ

1) การให้บริการแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย

ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยได้มีการให้บริการแก่ประชาชนรายย่อย โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา ซึ่งทางธนาคารได้อำนวยแหล่งเงินทุน และสนับสนุนธุรกิจชุมชนด้วยการจัดทำโครงการสินเชื่อจากหมู่บ้าน (Ibank Micro Finance) แก่ประชาชนที่มีรายได้น้อยให้ได้มีทุนทรัพย์ในการประกอบอาชีพ หรือเพิ่มรายได้ ซึ่งจะส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจชาติ และเกิดการจ้างงานในชุมชนเพิ่มขึ้น

2) การจัดชั้นลูกหนี้

ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยได้มีการจัดชั้นลูกหนี้โดยแบ่งตามประเภทสินทรัพย์ที่อาจทำให้เกิดเสียหาย ซึ่งจัดชั้นลูกหนี้ ออกได้เป็น 5 ประเภท คือ ลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ ลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นสงสัย ลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน ลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษหรือสินทรัพย์จัดชั้นควรระวังเป็นพิเศษ และลูกหนี้ตามสินทรัพย์จัดชั้นปกติ¹⁸

3) การจัดชั้นเงินให้สินเชื่อ

ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ได้มีการจัดชั้นเงินให้สินเชื่อ ออกเป็น 4 ประเภท¹⁹ คือ

- จำแนกตามประเภทสินเชื่อ โดยแยกเป็น เงินให้ยืม ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าการเงิน และเงินให้ยืมอื่น ๆ

- จำแนกตามระยะเวลาที่เหลือของสัญญาการให้สินเชื่อ แยกออกได้เป็น ไม่เกิน 1 ปี และ เกิน 1 ปี

¹⁸ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของธนาคารแห่งประเทศไทย

¹⁹ รายงานประจำปี 2552 ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย, หน้า 80

- จำแนกตามสกุลเงินและถิ่นที่อยู่ของลูกค้า ซึ่งได้ทำการจำแนกเป็นสกุลเงินบาทเท่านั้น

- จำแนกตามประเภทธุรกิจและการจัดชั้น โดยแยกออกเป็น การเกษตรและเหมืองแร่ อุตสาหกรรมการผลิตและพาณิชย์ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง การสาธารณูปโภคและการบริการ สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย และอื่นๆ

4) สินเชื่อสำหรับประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย

ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยได้มีการจัดสินเชื่อเพื่อผู้ประกอบการรายย่อยอยู่หลายสินเชื่อ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า เช่น สินเชื่อรากหญ้า สินเชื่อเพื่อชุมชน สินเชื่อรีไฟแนนซ์หนี้นอกระบบ เป็นต้น ซึ่งสินเชื่อแต่ละตัวจะเป็นสินเชื่อที่ออกมาเพื่อประชาชนที่มีความต้องการทางการเงิน โดยเฉพาะชาวมุสลิมที่สามารถดำเนินการขอสินเชื่อได้โดยถูกต้องตามหลักศาสนา อีกทั้งการให้สินเชื่อของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยยังครอบคลุมในหลากหลายอาชีพ และธนาคารได้มีการเข้าร่วมโครงการกับทางภาครัฐเพื่อช่วยเหลือประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยเช่นเดียวกับสถาบันการเงินภาครัฐอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ และโครงการสินเชื่อเข้มแข็ง เพื่อเปิดโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อของประชาชนให้มีความหลากหลายมากขึ้น

1.4.4 สินเชื่อเพื่อรายย่อยของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยได้มีผลิตภัณฑ์สินเชื่อออกมาเพื่อให้กลุ่มลูกค้าที่เป็นชาวมุสลิมได้มาใช้บริการ โดยสินเชื่อได้มีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งผู้เขียนได้ยกตัวอย่างสินเชื่อเพื่อรายย่อยมา 3 ประเภท ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 8 สินเชื่อเพื่อรายย่อยของธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

สินเชื่อ หลักเกณฑ์	สินเชื่อรากหญ้า	สินเชื่อรีไฟแนนซ์หนี้นอกระบบ	สินเชื่อธนาคารชุมชน
วัตถุประสงค์ ของสินเชื่อ	-เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนเงินทุนแก่คนยากจน ผู้ประกอบอาชีพสุจริตที่มีรายได้ น้อยทั่วประเทศ โดยให้ความสำคัญเป็น กรณีพิเศษสำหรับ 5 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ ได้แก่ สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล -เพื่อให้เกิดการค้า การลงทุน หรือการ ผลิตที่มีประสิทธิภาพ สร้างความมั่นคง ในการประกอบอาชีพ ทำให้เกิดการ พัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้	เพื่อช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ภาระหนี้สิน นอกระบบที่ต้องจ่ายอัตราดอกเบี้ยสูงของผู้ ประกอบอาชีพค้าขาย และผู้ประกอบการ รายย่อยที่มีรายได้น้อย ประกอบอาชีพสุจริต ไม่ขัดหลักชะรีอะฮ์	เพื่ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มผู้ประกอบการ อาชีพที่มีรายได้น้อยให้มีเงินหมุนเวียนใน การประกอบธุรกิจหรือขยายกิจการขนาด เล็ก เพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพ เพิ่ม รายได้อย่างต่อเนื่อง
คุณสมบัติผู้ขอ สินเชื่อ	-เป็นบุคคลธรรมดาที่ได้รับการรับรองจาก ผู้ปฏิบัติงานว่าเป็นคนดีมีความ ประพฤติดี ฐานะยากจน ประกอบอาชีพ สุจริตและไม่ขัดหลักศาสนา แต่ขาด แคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ มี ความซื่อสัตย์ ขยันขันแข็ง ใช้จ่ายอย่าง ประหยัด และไม่เคยได้รับการสนับสนุน เงินทุนจากระบบสถาบันการเงิน หรือ นายทุนนอกระบบมาก่อน -เป็นบุคคลที่สามารถเชื่อได้ว่าจะสามารถ ชำระหนี้ให้กับธนาคารได้ -อายุ ของ ผู้ขอ สินเชื่อ เมื่อ รวม กับ ระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้จะต้องไม่เกิน 60 ปี	-เป็นผู้ประกอบอาชีพค้าขาย ผู้ประกอบการ รายย่อย หรือผู้ประกอบอาชีพสุจริต ที่ไม่ขัด ต่อหลักชะรีอะฮ์ ซึ่งมีภาระหนี้สินที่เกิดจาก การกู้ยืมเงินนอกระบบ มีรายได้เพียง พอที่จะชำระหนี้ให้กับธนาคาร -อายุของผู้ขอสินเชื่อเมื่อรวมกับระยะเวลา การผ่อนชำระหนี้จะต้องไม่เกิน 60 ปี -เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต ขยันขันแข็ง ในการประกอบอาชีพ และรู้จักใช้จ่ายอย่าง ประหยัด -มีถิ่นที่อยู่และสถานที่ประกอบอาชีพ หรือ ให้บริการที่มีหลักแหล่งแน่นอนสามารถ ติดต่อได้ และต้องเป็นผู้ที่มีถิ่นฐานอยู่ใน พื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้	-เป็นผู้ประกอบการรายย่อย หรือกลุ่ม ผู้ประกอบการอาชีพสุจริตที่ไม่ขัดต่อหลัก ชะรีอะฮ์ โดยมีผู้ขอสินเชื่อแต่ละรายเป็น สมาชิกของกลุ่ม และให้พิจารณาเป็นการ ขอสินเชื่อรวม รายได้ของกลุ่มหรือรายได้ ของกลุ่มผู้ขอสินเชื่อทุกรายรวมกันมีเพียง พอที่จะชำระหนี้ให้กับธนาคารได้ -อายุของผู้ขอสินเชื่อที่มีอายุน้อยที่สุด ภายในกลุ่ม เมื่อรวมกับระยะเวลาการ ผ่อนชำระหนี้จะต้องไม่เกิน 60 ปี -เป็นกลุ่มที่มีถิ่นที่อยู่และสถานที่ประกอบ อาชีพ หรือ ให้บริการที่มีหลักแหล่ง แน่นอน สามารถติดต่อได้ และต้องเป็น กลุ่มผู้มีถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัด ชายแดนภาคใต้
จำนวนเงิน	ตั้งแต่ 5,000 บาท สูงสุดไม่เกิน 50,000 บาทต่อราย	ตั้งแต่ 5,000 บาท สูงสุดไม่เกิน 100,000 บาทต่อราย	ตั้งแต่ 5,000 บาท สูงสุดไม่เกิน 200,000 บาทต่อกลุ่ม
อัตรากำไร	-ร้อยละ 18 ต่อปี หรือร้อยละ 1.5 ต่อเดือน สำหรับ วงเงินไม่เกิน 10,000 บาท -ร้อยละ 12 ต่อปี หรือร้อยละ 1.0 ต่อเดือน สำหรับ วงเงินสินเชื่อมากกว่า 10,000 บาท ขึ้นไป	ตามประกาศของธนาคาร	ตามประกาศของธนาคาร
หลักประกัน เงินกู้	-	-กรณีจำนวนหลักทรัพย์เป็นประกันให้ถือปฏิบัติตามที่ ธนาคารกำหนด -กรณีบุคคลค้ำประกัน มีหลักเกณฑ์ ดังนี้ - วงเงินสินเชื่อตั้งแต่ 5,000 – 20,000 บาท ใช้ บุคคลค้ำประกันอย่างน้อย 1 คน - วงเงินสินเชื่อตั้งแต่ 20,000 – 100,000 บาท ใช้บุคคลค้ำประกันอย่างน้อย 2 คน	-

ที่มา : ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จาก <http://www.ibank.co.th/2010/th/products-services/>

ตามหลักศาสนาอิสลาม ห้ามมีการเรียกดอกเบี้ยในเงินกู้ยืม ทางธนาคาร
อิสลามแห่งประเทศไทยจึงได้ใช้คำว่า อัตรากำไร แทน

2. การควบคุมการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค โดยคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาได้มีการออกกฎเกณฑ์ในการควบคุมการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน ซึ่งได้มีกำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจการให้กู้ยืมเงินเพื่อผู้บริโภคของสถาบันการเงินเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2544 อาศัยอำนาจตามมาตรา 35 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 ได้กำหนดการทำสัญญากู้ยืมเงินของผู้ประกอบธุรกิจทำกับผู้บริโภค โดยได้กำหนดเกี่ยวกับสัญญากู้ยืมเงินไว้ในข้อ 3 ของประกาศ ดังนี้

สัญญากู้ยืมเงินที่ผู้ประกอบการธุรกิจทำต่อผู้บริโภค ต้องมีข้อความเป็นภาษาไทยที่สามารถเห็นและอ่านได้ชัดเจน มีขนาดตัวอักษรไม่เล็กกว่าสองมิลลิเมตร และจะต้องใช้ข้อสัญญาที่มีสาระสำคัญและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยดังต่อไปนี้

1. สัญญากู้ยืมเงินชนิดที่ให้สิทธิผู้ให้กู้สามารถปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยได้ การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยใดๆ เพิ่มขึ้น ผู้ให้กู้ต้องแจ้งให้ผู้ถูกรับเป็นหนังสือเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 30 วัน หากเป็นกรณีเร่งด่วนแจ้งทางจดหมายหรือประกาศทางหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่แพร่หลายในประเทศล่วงหน้าเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 7 วัน

2. การผิดสัญญาเรื่องใดของผู้กู้ที่ผู้ให้กู้มีสิทธิบอกเลิกสัญญาจะต้องใช้เป็นข้อที่ผู้ให้กู้ระบุไว้เป็นการเฉพาะด้วยตัวอักษรสีแดง หรือตัวดำหรือตัวเอนที่เห็นเด่นชัดกว่าข้อความทั่วไป และก่อนการบอกเลิกสัญญาต้องแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้กู้ และควรกำหนดระยะเวลาอันสมควรให้ผู้กู้แก้ไขการผิดสัญญาหรือผิดเงื่อนไขดังกล่าว

3. ในกรณีสัญญากู้ยืมเงินที่กำหนดให้มีการคิดค่าเบี้ยปรับ หรือค่าธรรมเนียมจากผู้กู้เพื่อการชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนก่อนกำหนดเวลาในสัญญา ผู้ให้กู้จะต้องกำหนดให้ชัดเจนในสัญญากู้ยืมเงินว่าจะคิดค่าเบี้ยปรับ หรือค่าธรรมเนียมดังกล่าวในอัตราเท่าใดจากจำนวนใด

4. ผู้ให้กู้จะส่งคำบอกกล่าวซึ่งตามกฎหมายหรือตามสัญญากำหนดให้ต้องแจ้งหรือบอกกล่าวเป็นหนังสือโดยการส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้แก่ผู้กู้ตามที่ระบุไว้ในสัญญา หรือที่อยู่ของผู้กู้ได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงไว้เป็นหนังสือครั้งสุดท้าย

5. สัญญากู้ยืมเงินที่กำหนดให้ผู้กู้ต้องจัดหาผู้ค้ำประกันการกู้ยืมเงิน ผู้ให้ กู้ตกลงกับผู้กู้ว่าจะจัดให้มีการทำสัญญาค้ำประกันซึ่งมีค่าเตือนสำหรับผู้ค้ำประกันไว้หน้าสัญญา ค้ำประกันนั้น โดยมีข้อความเป็นภาษาไทยที่สามารถเห็นและอ่านได้ชัดเจน มีหัวเรื่องว่า"ค่าเตือน สำหรับผู้ค้ำประกัน"

6. ผู้ประกอบธุรกิจต้องส่งมอบสำเนาหรือฉบับสัญญาเกี่ยวกับการให้ กู้ยืมเงินให้แก่ผู้บริโภคไว้เป็นหลักฐานหนึ่งฉบับทันทีที่ผู้บริโภคลงนามในสัญญา

อีกทั้งยังได้มีการกำหนดข้อสัญญาที่ผู้ให้กู้ทำกับผู้กู้ต้องไม่ใช่ข้อสัญญาที่มี ลักษณะหรือมีความหมายทำนองเดียวกัน ดังต่อไปนี้

1. ข้อสัญญาที่เป็นการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบจากการผิดสัญญา ของผู้ให้กู้

2. ข้อสัญญาที่ให้สิทธิผู้ให้กู้บอกเลิกสัญญากับผู้กู้ หรือเรียกร้องให้ผู้กู้ ชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก่อนกำหนดเวลาในสัญญา โดยผู้กู้มิได้ผิดนัดชำระหนี้หรือผิด สัญญาหรือผิดเงื่อนไขอันเป็นสาระสำคัญข้อใดข้อหนึ่งในสัญญา

3. ข้อสัญญาที่ให้สิทธิผู้ให้กู้เลิกสัญญากับผู้กู้ได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวเป็น หนังสือไปยังผู้กู้

4. ข้อสัญญาที่ให้สิทธิผู้ให้กู้เปลี่ยนแปลงอัตราค่าบริการต่างๆ เกี่ยวกับ สัญญากู้ยืมเงิน

ซึ่งจากการกำหนดกฎเกณฑ์ในการควบคุมสัญญาของคณะกรรมการว่าด้วย สัญญาแห่งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ถือได้ว่าเป็นส่วนที่ทำให้ผู้บริโภคได้รับความ คุ้มครองจากการกระทำอันไม่เป็นธรรมจากผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นสถาบันการเงินได้หากเกิดการทำ สัญญากู้ยืมเงินที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ได้ใช้ในการ ควบคุมการดำเนินงานของสถาบันการเงิน

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจการให้กู้ยืมเงินเพื่อผู้บริโภค ของสถาบันการเงินเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544

3. การสนับสนุนของภาครัฐต่อสถาบันการเงินในการให้สินเชื่อแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย

รัฐบาลได้มีการสนับสนุนเกี่ยวกับการให้สินเชื่อแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยต่อสถาบันการเงินภาครัฐทั้ง 4 แห่ง คือ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย และธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย อยู่หลักรายการ เช่น โครงการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชน (หนี้นอกระบบ) โครงการสินเชื่อเข้มแข็ง เป็นต้น ซึ่งเป็นโครงการที่รัฐบาลได้ออกมาเพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย โดยเฉพาะทางด้านสินเชื่อ และเป็นการลดการเกิดปัญหานี้สินภาคประชาชนซึ่งถือว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมากในปัจจุบัน ซึ่งรายละเอียดแต่ละโครงการมีดังนี้

3.1 โครงการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชน (หนี้นอกระบบ)

โครงการนี้ได้มีการเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2552 โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนหนี้นอกระบบให้เข้ามาในระบบ โดยมีสถาบันการเงินของรัฐ และสถาบันการเงินเฉพาะกิจทั้ง 6 แห่งให้ความร่วมมือ ซึ่งโครงการดังกล่าวมุ่งเน้นเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาจากผลกระทบทางเศรษฐกิจ รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ตลอดจนไม่สามารถเข้าหาแหล่งทุนในระบบได้ จึงมีความจำเป็นต้องกู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้นอกระบบ และประสบปัญหาอัตราดอกเบี้ยที่สูงเกินกว่ากฎหมายกำหนด และการติดตามหนี้ที่ไม่เป็นธรรม²⁰

²⁰ หนี้นอกระบบ หมายถึง หนี้ซึ่งเจ้าหนี้ไม่ใช่สถาบันการเงินหรือเจ้าหนี้ในชุมชนหรือผู้ประกอบการที่มีใช้สถาบันการเงิน ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย เช่น การกู้ยืมเงินระหว่างเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้อง หรือบุคคลทั่วไป หรือนายทุน หรือเงินด่วนเสาไฟฟ้า เป็นต้น

²⁰ คณะกรรมการเพื่ออำนวยความสะดวกการบริหารงานการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชน , คู่มือปฏิบัติงานโครงการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชน (หนี้นอกระบบ) (กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง , 2552), หน้า 2.

ตารางที่ 9 แสดงหลักเกณฑ์การแบ่งลูกค้าตามประเภทธนาคาร

หลักเกณฑ์	ธนาคารที่รับผิดชอบ	หมายเหตุ
ลูกหนี้ในระบบที่มีหนี้ในระบบในธนาคารใดธนาคารหนึ่งใน 6 แห่ง ให้ธนาคารแห่งนั้นรับผิดชอบลูกหนี้รายดังกล่าว หากพบว่าลูกหนี้เป็นหนี้กับธนาคารมากกว่า 1 แห่ง ธนาคารที่มีมูลหนี้มากที่สุดรับไปดำเนินการ	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน)	ธนาคารดังกล่าว จะมีข้อมูล ลูกหนี้ ในฐานข้อมูลของตนแล้วและมีประสบการณ์ในการติดต่อประสานกับลูกหนี้รายดังกล่าว และจะเป็นหนี้ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์การให้กู้ยืมของแต่ละธนาคาร
ลูกหนี้ในระบบอยู่ในภาคเกษตรกรรม	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	ดูแลเกี่ยวกับเกษตรกร
ลูกหนี้ในระบบที่มีหนี้บัตรเครดิต และลูกหนี้ที่มีที่อยู่ติดต่อได้ในกรุงเทพฯ นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล	ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย	เคยดำเนินโครงการเกี่ยวกับหนี้บัตรเครดิตและมีสาขาอยู่เฉพาะบางจังหวัด
ลูกหนี้ในระบบที่มีอาชีพค้าขาย และสาเหตุการเป็นหนี้เพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ	ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย	ดูแลสินเชื่อลูกค้าขนาดกลางและย่อม
ลูกหนี้ที่ไม่เข้าข่ายข้างต้น	ธนาคารออมสิน	-

ที่มา : คู่มือปฏิบัติงานโครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน (หนี้ในระบบ), กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง, 2552. หน้า 14

โดยโครงการนี้ได้มีการคัดเลือกลูกหนี้ที่เป็นหนี้ในระบบซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติของการเป็นหนี้ในระบบไว้ คือ ลูกหนี้จะต้องเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติไทยและบรรลุนิติภาวะ เป็นลูกหนี้ในระบบที่มีต้นเงินคงเป็นหนี้ไม่เกิน 200,000 บาท (ไม่รวมดอกเบี้ยที่เจ้าหนี้เรียกเก็บ) และหนี้นั้นต้องเป็นหนี้ที่เกิดก่อนวันที่ 19 พฤศจิกายน 2552 และเป็นหนี้ที่เกิดจากเหตุสุจริตและจำเป็น หากลูกหนี้มีคุณสมบัติครบตามที่ได้กำหนดไว้ สามารถมาลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการได้ แต่ทั้งนี้หากผู้ที่จะเข้าร่วมโครงการมีหนี้ในระบบที่เป็นต้นเงินเกิน 200,000 บาท สามารถเข้าร่วมโครงการได้เช่นกัน แต่ตามนโยบายของรัฐบาลจะสามารถโอนหนี้เข้าระบบได้จำนวนไม่เกิน 200,000 บาทเท่านั้น

3.2 โครงการสินเชื่อเข้มแข็ง

โครงการนี้ได้เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2554 เป็นมาตรการแก้ไขปัญหาประชาชน ซึ่งเป็นโครงการที่ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแท็กซี่ กลุ่มมอเตอร์ไซด์รับจ้าง และกลุ่มหาบเร่แผงลอย มีสถาบันการเงินภาครัฐเข้าร่วมโครงการอยู่ 5 แห่ง คือ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารกรุงไทยจำกัด (มหาชน) ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ซึ่งโครงการนี้ได้มีการจัดวงเงินไว้ 5,000 ล้านบาท ในอัตราดอกเบี้ยเพียง 6.5% ต่อปี²¹

4. การช่วยเหลือประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยของภาครัฐที่มีผลต่อการดำเนินงานในการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินภาครัฐ

นอกจากรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนในการให้สินเชื่อแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยเพื่อเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ประชาชนแล้ว ทางภาครัฐยังได้มีการเข้ามาช่วยเหลือประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับความเดือดร้อนต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งการให้ความช่วยเหลือของทางภาครัฐนั้นในบางครั้งอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถาบันการเงินภาครัฐที่เป็นอยู่ได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

4.1 กรณีการชุมนุมของเกษตรกรเพื่อเรียกร้องปัญหาหนี้เงินกู้

การชุมนุมของเกษตรกรถือว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากต้องการเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือด้านหนี้เงินกู้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่กระทบต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งการรวมตัวในการชุมนุมประท้วงอาจเกิดมาจากสาเหตุของราคาพืชผลทางการเกษตรที่ลดลงทำให้กลุ่มเกษตรกรมีรายได้น้อยส่งผลกระทบต่อภาระหนี้เงินกู้ให้แก่ธนาคาร จึงได้มีการรวมตัวกันเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาให้ความช่วยเหลือในด้านการชำระหนี้เงินกู้ เช่น การพักการชำระหนี้ การขยายระยะเวลาการชำระหนี้ การลดอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น

²¹ ผู้จัดการออนไลน์, ชื่อใจรากหญ้า "กรณี" สิ้นปล่อยกู้อีก 5 พันล.เคาะดอกเบี้ยต่ำ 6.5%[ออนไลน์], 15 กุมภาพันธ์ 2554. แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/StockMarket/ViewNews.aspx?NewsID=9540000019967>.

4.2 การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนตามสถานการณ์

การให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนตามสถานการณ์นั้น รัฐบาลได้มีการให้ความช่วยเหลือเพื่อคลายความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน ซึ่งจากที่ผ่านมาได้มีการให้ความช่วยเหลือตามสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น

4.2.1 การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐต่อสถานการณ์ภัยแล้ง

เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2553 รัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือต่อประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้งโดยการมอบหมายให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รวมทั้งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนวจำนวนประชาชนที่ต้องเลื่อนการทำการเกษตรออกไป อันเนื่องมาจากปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำในการทำการเกษตร และที่มีภาระหนี้สินธนาคาร โดยให้ธนาคารเลื่อนระยะเวลาการชำระหนี้ให้แก่กลุ่มเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนออกไปเป็นระยะเวลา 1 เดือน และงดการเก็บดอกเบี้ยออกไป 1 เดือนครึ่ง โดยให้คิดจากมูลหนี้ไม่เกิน 50,000 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งรัฐบาลได้ทำการชดเชยภาระดอกเบี้ยให้กับธนาคารที่ได้สูญเสียไปจากการให้ความช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนให้กับเกษตรกรที่ประสบปัญหา

4.2.2 การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐต่อสถานการณ์อุทกภัย

จากสถานการณ์อุทกภัยเมื่อปลายปี 2553 ทำให้มีประชาชนได้รับความเดือดร้อนเป็นจำนวนมาก ส่งผลต่อการประกอบอาชีพและขาดรายได้ ทำให้ประชาชนที่เป็นหนี้ต่อสถาบันการเงินได้รับความเดือนร้อนไม่สามารถหาเงินมาชำระหนี้เงินกู้ได้ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้สั่งให้สถาบันการเงินภาครัฐเข้าให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

สถาบันการเงินภาครัฐที่ได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ประสบอุทกภัยมี 3 สถาบัน คือ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ได้เตรียมวงเงินในการให้

ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบรวมกันกว่า 20,000 ล้านบาท²² โดยแยกเป็นวงเงินออกเป็น ดังนี้

- ธนาคารออมสิน ประมาณ 5,000 ล้านบาท ที่รัฐบาลมอบหมายให้เป็นตัวกลางจ่ายเงินช่วยเหลือของรัฐบาลครอบครัวละ 5,000 บาท รวมกว่า 6.32 แสนครอบครัว ธนาคารจะดำเนินการช่วยเหลือโดยการลดดอกเบี้ยเงินกู้ลงจากปกติร้อยละ 3 ต่อปีเป็นเวลาไม่เกิน 3 ปี กำหนดชำระหนี้เงินกู้ตามความสามารถของลูกค้ำ และโดยลดหย่อนหลักเกณฑ์กู้เงิน คือ กรณีจำนองอสังหาริมทรัพย์เป็นประกันจะขยายวงเงินให้กู้ได้ไม่เกินวงเงินที่จดทะเบียนจำนอง จากเดิมที่ให้กู้ได้ 50% ของวงเงินจดทะเบียนจำนอง และกรณีใช้กลุ่มลูกค้ำรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป จะขยายวงเงินในการให้กู้ได้ไม่เกิน 200,000 บาท จากเดิมที่กู้ได้ไม่เกิน 150,000 บาท

- วงเงินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้เตรียมไว้ประมาณ 10,000 ล้านบาท สำหรับขยายระยะเวลาชำระหนี้ให้กับเกษตรกร รวมถึงปล่อยสินเชื่อใหม่ให้กับผู้กู้เดิมและผู้กู้รายใหม่ในอัตราดอกเบี้ยผ่อนปรน ซึ่งธนาคารได้มีการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนโดยการขยายระยะเวลาชำระหนี้เงินกู้เป็นเวลา 3 ปีและลดคิดดอกเบี้ยเงินกู้ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ การจำหน่ายหนี้สูญ และการให้เงินกู้ใหม่เพื่อฟื้นฟูการประกอบอาชีพตามความเดือดร้อนของลูกหนี้แต่ละราย ทั้งนี้เกษตรกรลูกค้ำที่เสียชีวิตจากอุทกภัย ได้ทำการจำหน่ายลูกหนี้ออกจากบัญชีเป็นหนี้สูญ โดยธนาคารรับภาระเอง และ

- สินเชื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยอีกประมาณ 5,000 ล้านบาท เพื่อให้ความช่วยเหลือสินเชื่อดอกเบี้ยพิเศษแก่ผู้ประกอบการรายย่อยที่ประสบภัยรายละไม่เกิน 1 ล้านบาท โดยคิดดอกเบี้ยคงที่ร้อยละ 3 ไม่เกิน 6 ปี โดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะจ่ายดอกเบี้ยให้ร้อยละ 2 และมีระยะเวลาปลอดการชำระคืนเงินต้นให้อีก 2 ปี พร้อมยกเว้นค่าธรรมเนียมให้ทั้งหมด และไม่จำเป็นต้องมีหลักประกัน เพื่อช่วยเหลือให้กิจการรายย่อยมีเงินทุนหมุนเวียน และนำไปใช้ปรับปรุงซ่อมแซมฟื้นฟูกิจการ

²² หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 [ออนไลน์]. 6 มีนาคม 2554. แหล่งที่มา: www.dailynews.co.th.

ซึ่งการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนของสถาบันการเงินทั้ง 3 แห่ง ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานในด้านการให้สินเชื่อของธนาคาร ซึ่งธนาคารจะต้องแบกรับภาระหนี้สูญ และเงินที่จะต้องเสียไปจากการลดเงินต้น หรือดอกเบี้ยให้แก่ประชาชน

5. ปัญหาและอุปสรรคของสถาบันการเงินภาครัฐสำหรับประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย

จากที่ได้กล่าวมาถึงลักษณะการดำเนินงานของธนาคารเพื่อรายย่อยและกลุ่มที่ให้บริการทางการเงินรายย่อยแก่ลูกค้าที่เป็นประชาชนที่มีรายได้น้อย แม้การให้บริการทางการเงินของแต่ละองค์กรจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ แต่อย่างไรก็ตามทุกองค์กรย่อมประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินแก่กลุ่มลูกค้ารายย่อยเช่นกัน ซึ่งปัญหาโดยส่วนมากที่ผู้ให้บริการมักจะประสบสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาเรื่องกลุ่มของลูกค้า

ปัญหาเรื่องของกลุ่มลูกค้าที่จะเข้ามาใช้บริการในสถาบันการเงินรายย่อยนั้นเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทางสถาบันการเงินรายย่อยจะต้องคำนึงถึง เพราะว่าจุดประสงค์หลักของธนาคารจะเป็นการให้บริการแก่ประชาชนรายย่อยที่มีความขัดสนหรือลำบากในการเข้าถึงสถาบันการเงิน แต่หากทางสถาบันการเงินรายย่อยจะต้องดำเนินการเป็นการเฉพาะแก่กลุ่มลูกค้าที่มีรายได้น้อยตลอดไป ย่อมจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานกิจการของทางสถาบันได้ในอนาคต แต่หากทางสถาบันการเงินรายย่อยจะเปิดให้บริการแก่กลุ่มลูกค้าที่มีฐานะปานกลางขึ้นไปด้วยโดยการกำหนดให้ใช้บริการได้ในบางธุรกรรม เช่น การรับฝากเงิน อาจจะเป็นหนทางที่ดีที่ทำให้ทางสถาบันการเงินสามารถมีเงินทุนในการหมุนเวียนในการปล่อยกู้ให้แก่ประชาชนรายย่อยได้ ดังนั้นการกำหนดกลุ่มลูกค้าและการกำหนดการดำเนินธุรกรรมทางการเงินของลูกค้ากลุ่มต่างๆ อาจจะทำให้สถาบันการเงินสามารถดำเนินธุรกรรมต่อไปได้อย่างยาวนาน และลดการช่วยเหลือจากทางภาครัฐลงไปได้มาก

2. ปัญหาเรื่องการระดมเงินฝาก

จากที่กล่าวมาเรื่องของการแยกกลุ่มลูกค้า เพื่อกำหนดการทำธุรกรรมกับทางสถาบันการเงินรายย่อยนั้น หากได้มีการกำหนดจำกัดการทำธุรกรรมแก่ลูกค้าที่มีฐานะทั่วไปให้สามารถทำการฝากเงินในสถาบันการเงินรายย่อยได้ จะส่งผลดีต่อธุรกิจเป็นอย่างมาก เพราะเงินฝากของกลุ่มลูกค้าสามารถที่จะนำไปหมุนเวียนเป็นเงินสินเชื่อให้แก่ประชาชนรายย่อยได้เป็นอย่างดี และสามารถนำเป็นเงินทุนสำรองของธนาคารที่สามารถนำมาใช้ในยามฉุกเฉิน ซึ่งเป็น

การดีกว่าที่จะระดมเงินฝากจากประชาชนผู้มีรายได้น้อยแต่เพียงฝากเดียว หากเป็นการระดมเงินฝากจากผู้มีรายได้น้อยแต่เพียงอย่างเดียว อาจจะทำให้การดำเนินธุรกรรมทางการเงินอาจเกิดความขัดข้องได้ ดังนั้นการระดมเงินฝากจึงควรเปิดกว้างให้ประชาชนทั่วไปสามารถมาใช้บริการทางด้านเงินฝากจากสถาบันการเงินรายย่อยได้ แต่ธุรกรรมทางการเงินอื่น ๆ เช่น การขอสินเชื่อ ควรที่จะจำกัดแก่กลุ่มลูกค้าที่เป็นประชาชนรายย่อยเพียงเท่านั้น เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักขององค์กรในเรื่องการจัดตั้งเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนรายย่อย

3. ปัญหาเรื่องการเกิดหนี้สูญจากการให้สินเชื่อ

ปัญหาที่สำคัญของสถาบันการเงินรายย่อย คือ เรื่องของการเกิดหนี้สูญ ซึ่งเป็นหนี้ที่ธนาคารทุกแห่งจะต้องประสบ และต้องมีการวางมาตรการป้องกันและรับมือกับปัญหานี้สุญญที่จะเกิดขึ้นให้ได้ สถาบันการเงินรายย่อยก็เช่นเดียวกันเป็นสถาบันการเงินที่ได้มีการให้บริการแก่ผู้ที่มีรายได้น้อย ปัจจัยความเสี่ยงในการปล่อยเงินกู้ยืม ทางสถาบันการเงินรายย่อยย่อมต้องแบกรับความเสี่ยงด้านหนี้สูญไว้อย่างเต็มที่ ดังนั้นทางสถาบันการเงินรายย่อยจึงต้องมีมาตรการในการป้องกันปัญหานี้สุญญให้ได้ดีและมีมาตรฐานมากกว่าธนาคารพาณิชย์

4. ปัญหาเรื่องหลักทรัพย์ในการค้ำประกัน

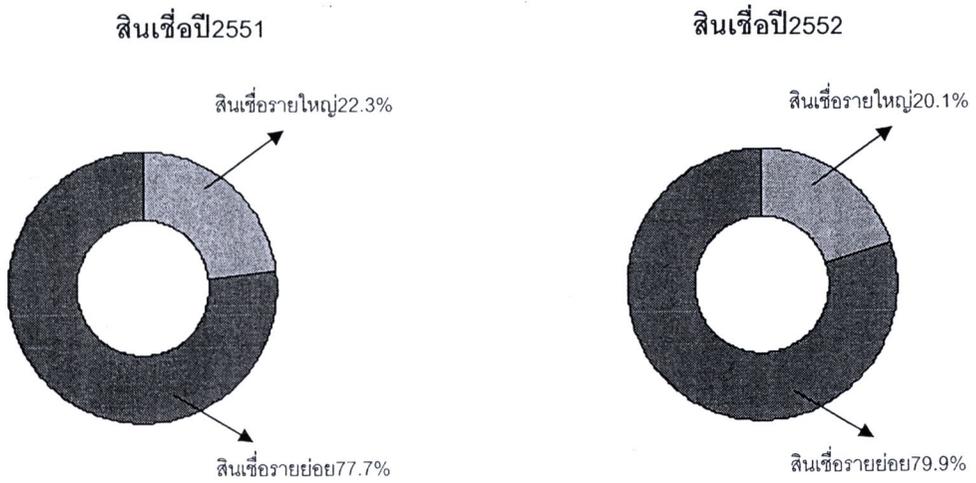
เรื่องของหลักทรัพย์ในการค้ำประกัน สืบเนื่องมาจากการที่กลุ่มลูกค้าเป็นกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ทำให้ไม่สามารถที่จะมีทรัพย์สินมารองรับในการค้ำประกันเงินกู้ของตนเองได้ ดังนั้นความเสี่ยงจึงตกแก่ทางสถาบันการเงินรายย่อยที่ต้องเสี่ยงในการเกิดหนี้สูญโดยไม่มีหลักทรัพย์มาชดเชยหากเกิดกรณีลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ดังนั้นสถาบันการเงินรายย่อยจึงต้องมีการวางแผนและกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องหลักทรัพย์ในการค้ำประกันให้รอบคอบ และต้องเป็นประโยชน์ต่อทั้งทางธนาคารและแก่ลูกค้าที่มาขอกู้ยืมเงินอย่างเท่าเทียมกัน

6. หลักฐานเชิงประจักษ์กรณีการปล่อยสินเชื่อของธนาคารออมสิน

จากการศึกษาการดำเนินงานของธนาคารออมสิน ทำให้เห็นถึงปริมาณการให้สินเชื่อที่ธนาคารได้ทำการปล่อยให้แก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งธนาคารออมสินได้มีการปล่อยสินเชื่อทั้งแบบสินเชื่อรายใหญ่และสินเชื่อรายย่อยเพื่อให้ครอบคลุมแก่ประชาชนทุกชนชั้นให้ได้รับบริการทางด้านการเงิน

เมื่อพิจารณาจากรายงานประจำปีทำให้เห็นว่าสินเชื่อที่ธนาคารออมสินได้ปล่อยให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มได้มีปริมาณการให้สินเชื่อเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินเชื่อเพื่อ

รายย่อยที่ได้มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นกว่าสินเชื่อรายใหญ่ ซึ่งหากทำการเปรียบเทียบการปล่อยสินเชื่อระหว่างสินเชื่อรายใหญ่กับสินเชื่อรายย่อยให้ปีพ.ศ.2551และพ.ศ. 2552 ทำให้เห็นภาพได้ดังนี้

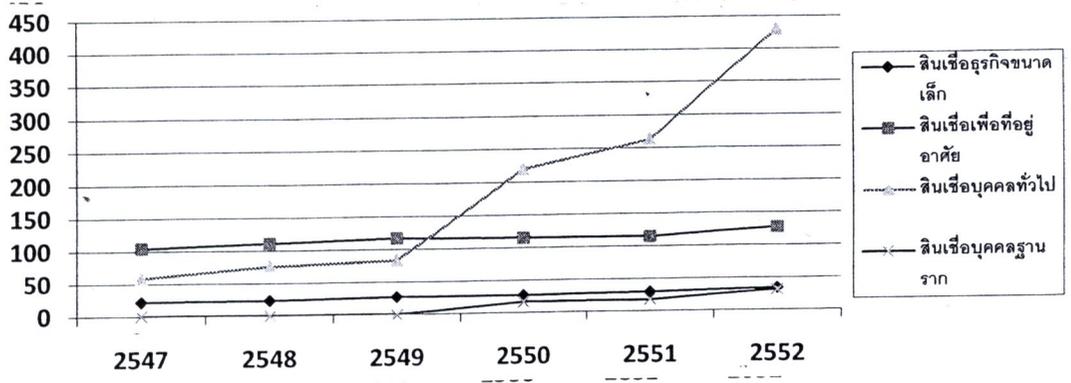

ที่มา : รายงานประจำปี 2552 ธนาคารออมสิน

จากแผนภาพทำให้เห็นว่าการขยายตัวในการให้สินเชื่อของธนาคารออมสินที่มุ่งการให้สินเชื่อแก่รายย่อยได้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากธนาคารได้มีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มุ่งเน้นในการให้บริการแก่ประชาชนรายย่อยมากขึ้น ประกอบกับนโยบายภาครัฐที่ได้ให้การสนับสนุนในการบริการทางการเงินให้แก่ประชาชนชาวสุราษฎร์ธานี ทำให้ธนาคารมีแนวโน้มในการปล่อยสินเชื่อแก่รายย่อยเพิ่มขึ้นในทุกปี

และเมื่อมาเปรียบเทียบปริมาณการให้สินเชื่อรายย่อยเป็นการเฉพาะจากกลุ่มสินเชื่อเพื่อรายย่อย ทำให้เห็นแนวโน้มการให้สินเชื่อที่เพิ่มขึ้นได้อย่างชัดเจน จากแผนภาพต่อไปนี้

หน่วย : ล้านบาท

ที่มา : ข้อมูลจากรายงานประจำปี 2552 ธนาคารออมสิน

จากแผนภาพทำให้เห็นว่าธนาคารได้มีสินเชื่อรายย่อยที่ได้แยกออกเป็นประเภท 4 ประเภทด้วยกัน คือ สินเชื่อธุรกิจขนาดเล็ก สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อบุคคลทั่วไป และสินเชื่อบุคคลฐานราก ซึ่งจากแผนภูมิทำให้เห็นได้ว่าอัตราสินเชื่อที่ธนาคารออมสินได้ปล่อยให้แก่รายย่อยทุกกลุ่มมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะสินเชื่อบุคคลทั่วไปที่เป็นที่ต้องการของประชาชนมากเป็นอันดับหนึ่งในการขอสินเชื่อ เนื่องจากมีความต้องการนำเงินสินเชื่อที่ได้กู้ยืมไปใช้ในการประกอบอาชีพ หรือนำมาช่วยเหลือครอบครัว รวมทั้งนำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จึงเป็นเหตุให้สินเชื่อกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่ธนาคารออมสินจะปล่อยมากขึ้นกว่าปกติ ส่วนสินเชื่อบุคคลฐานรากธนาคารออมสินได้เริ่มมีการปล่อยให้แก่บุคคลกลุ่มนี้อย่างเต็มรูปแบบเมื่อปี 2550 อันเนื่องมาจากแนวมาตรการของรัฐที่ต้องการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประชาชนรายย่อยที่ปัญหาด้านการเข้าถึงสถาบันการเงินในระบบ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบที่เกิดขึ้นมากในประเทศไทย ประกอบกับแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 1 และ 2 ได้มีการมุ่งเน้นการให้บริการทางการเงินรายย่อยเป็นอย่างมาก ทำให้ธนาคารออมสินจึงได้เปิดให้บริการแก่กลุ่มฐานรากเป็นการเฉพาะขึ้นมาและมีแนวโน้มในการปล่อยสินเชื่อที่มากขึ้นเรื่อยๆ เช่นกัน เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนให้เข้าถึงการให้บริการของสถาบันการเงินในระบบ

ตัวอย่างการให้สินเชื่อที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้เสียของธนาคาร

การดำเนินงานในการให้สินเชื่อแก่ประชาชนและผู้ประกอบการรายย่อยของธนาคารออมสินส่งผลให้ธนาคารต้องแบกรับกับปัญหาหนี้เสียที่เกิดจากการให้สินเชื่อแก่ประชาชนกลุ่มนี้ โดยเฉพาะการดำเนินงานของโครงการแก้ไขหนี้ในระบบ ที่ได้ดำเนินการโดยการโอนลูกหนี้ในระบบเข้ามาสู่หนี้ในระบบ พบว่าได้มีประชาชนเข้ามาสู่ในระบบจำนวน 1.4 แสนราย เป็นจำนวนเงิน 1.17 หมื่นล้านบาท แต่มีผู้มาเบิกเงินเพียง 9 หมื่นรายเท่านั้น เป็นเงินจำนวน 9,200 ล้านบาท ซึ่งโครงการนี้ทำให้ลูกหนี้ที่ได้โอนเข้ามาในระบบส่วนหนึ่งกลายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) เนื่องจากมีการผิดนัดชำระหนี้เกิน 3 เดือน ซึ่งเกิดขึ้นประมาณ 4% หรือคิดเป็นจำนวนลูกหนี้ 4,600 ราย ในมูลหนี้ 200 ล้านบาท โดยสาเหตุที่ก่อให้เกิดหนี้เสียมีหลายสาเหตุ เช่น ลูกหนี้บางรายไม่สามารถชำระค่างวดได้ครบ ชำระไม่เต็มจำนวนในแต่ละงวด เช่น มีการกำหนดให้ชำระเดือนละ 500 บาท แต่ลูกหนี้สามารถชำระได้เดือนละ 200 บาท ระบบข้อมูลจะทำการบันทึกเป็นหนี้เสียทันทีเพราะถือว่าการชำระที่ไม่ครบตามที่ได้กำหนดไว้ หรือกรณีที่ลูกหนี้ต้องเผชิญต่อปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แห้งแล้ง รวมถึงสถานการณ์ทางการเมืองทำให้ไม่สามารถดำเนินการค้าขาย หรือเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ จึงทำให้ขาดความสามารถในการชำระหนี้ และอีกกรณีที่สำคัญ คือ การที่ลูกหนี้บางรายใช้ข้อมูลในการเข้ามาเป็นลูกหนี้ในระบบไม่ตรงกับความเป็นจริง เช่น การเข้าสู่หนี้ในระบบจะต้องไม่เป็นหนี้ที่เกิดจากการพนัน หรือสิ่งที่ผิด

กฎหมาย แต่ลูกหนี้กลุ่มนี้เข้ามาโดยการเป็นหนี้จากสิ่งผิดกฎหมายจึงเป็นเหตุให้เมื่อได้สินเชื่อนี้ไปจากธนาคารจึงไม่ได้มีการนำมาชำระคืน

ซึ่งปัญหานี้เสียที่เกิดขึ้นนี้ธนาคารออมสินได้ดำเนินการแก้ไขเพื่อลดปัญหาการเกิดหนี้เสียโดยการปรับโครงสร้างหนี้ เพื่อช่วยเหลือให้ลูกหนี้กลุ่มดังกล่าวมีความสามารถในการชำระหนี้คืน โดยก่อนมีการปรับโครงสร้างหนี้ ธนาคารออมสินจะมีการส่งพนักงานเข้าไปหาลูกค้ายานั้นเพื่อสอบถามถึงปัญหาที่ทำให้ลูกค้าไม่สามารถชำระหนี้คืนให้แก่ธนาคารได้ เพื่อให้ธนาคารสามารถรับรู้ถึงปัญหาที่ทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลา จากนั้นได้นำปัญหาที่เกิดขึ้นกับลูกหนี้มาช่วยแก้ไขปัญหา พร้อมการแนะนำในด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับลูกค้าในการหารายได้มาชำระหนี้ ซึ่งการดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้ทำให้ธนาคารออมสินลดปัญหาของหนี้เสียได้เป็นอย่างมาก